

De Rol van Civiele Maatschappij in de Nieuwe Hulpbenadering

Nadia Molenaers

Ronse, 22/04/08

Structuur

1. Uitgangspunt: De nieuwe hulpbenadering (NHB) is interessant voor NGOs op twee manieren
2. De NHB: achtergrond, principes, logica
3. De voorziene rol voor de civiele maatschappij in de nieuwe hulpbenadering
  - Wat doen NGOs vandaag?
  - Waar moeten ze naartoe?
4. Uitdagingen in de realiteit

Deze presentatie is in grote mate gebaseerd op een ppt gegeven op 27/11/07, samen met Robrecht Renard, voor de NGOs en de Universiteiten, georganiseerd door de VLIR

1. Uitgangspunt

De NHB is interessant voor NGOs op twee manieren

- Reflectiekader
  - NGOs zijn donoren: houding tgo principes, filosofie, onderliggende analyse en logica?
  - Kan de Verklaring van Parijs een inspiratiebron zijn?
- Actiekader – referentiekader voor NGOs als civiele maatschappij (georganiseerd belang)
  - Meestappen in de architectuur en meewerken naar betere performantie
  - Niet meestappen in de architectuur en kritisch opvolgen

Mogelijke rollen

Internationaal: NGO-netwerken – IFIs – multilaterale donoren

Nationaal noorden: naar onze eigen overheid - Eigen publieke opinie - Andere NGOs

In het zuiden: naar partners

2. De Nieuwe Hulpbenadering: principes...

- Ontstaan rond 1999 met de introductie van de PRSPs
- Bekrachtigd in de Verklaring van Parijs (2005)
- Het gaat om structurele hulp
- Principes gebaseerd op wat er fout ging in het verleden
  - Aan de kant van ontvanger: Wat bepaald ontwikkelingssucces?
  - Aan de kant van de donor: Welke hulp helpt niet?
- Brede doel van de principes:
  - Streven naar goed donorschap (wat is goede OS)
  - Hulp ontwikkelingsgerichter maken

Succesfactoren van «developmental states»

- Eigenaarschap over armoedebestrijding, ontwikkelingsagenda (Ownership, commitment, political leadership) – gericht op resultaten
- Performante staat = sterke staat met goed beleid + implementatiecapaciteit

Vertaald in Principes (PRSP-Paris Declaration)

⇒ Ownership, Pro-poor effectiveness

⇒ Results orientedness & Reliable systems

⇒ Erkenning van de rol van civiele maatschappij

Welke hulp helpt niet?

- Aanbodgestuurde hulp
  - Omzeilen, negeren van de staat/beleid/politiek
  - Opleggen van prioriteiten, beleid, systemen
- Fragmentatie & proliferatie

Vertaald in principes

⇒ Alignment

⇒ Harmonisation

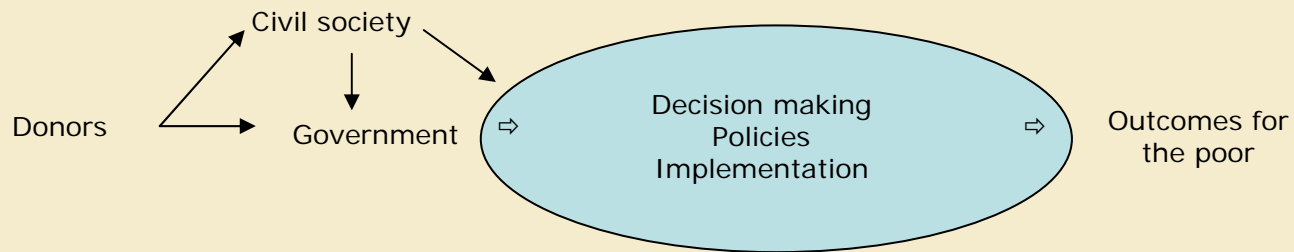
⇒ Wederzijdse accountability

⇒ Lange termijn engagement

NHB principes zijn nieuw en revolutionair

- Focus op armoedebestrijding
- Ontwikkeling is politiek-institutioneel
- Civiele maatschappij (N-Z) heeft een uitermate belangrijke rol te spelen

NHB: de operationele logica

- De logica is « profoundly political »
- De hulpagenda is « reform oriented »

3. NHB: De rol van de civiele maatschappij

- Noot: betreft vooral zuidelijke civiele maatschappij
- Is centraal in de logica van de nieuwe hulp
  - Om nationaal eigenaarschap te bevorderen
  - om pro-arme effectiviteit te verhogen
  - Om verhoogde transparantie en accountability te stimulerenInput effect: Kwaliteit en inzet overheidsapparaat verbeteren
Output effect: Ontwikkelings- en democratiseringseffecten
- Een verschuiving
  - van micro naar macro (projecten $\Rightarrow$ beleid)
  - van uitvoering naar advocacy en lobbying
  - van substitutie van de staat naar complementariteit met de staat

Wat doen NGO's/civil society vandaag?

	Noord-Noord	Noord-Zuid	Zuid-Zuid
technocratisch	<ul style="list-style-type: none"> • beleids adviezen 	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte en universitaire projecten en programma's • beleidsadviezen 	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte projecten en programma's • technisch advies
politiek	<ul style="list-style-type: none"> • sensibilisering • rekenschap overheid (asymmetrische informatie) 	<ul style="list-style-type: none"> • beleidsdialoog • steun aan zuidelijke partners 	<ul style="list-style-type: none"> • bewustmaking, empowerment • rekenschap overheid (democratisch deficit)

Waar moeten ze naartoe volgens NHB?

	Noord-Noord	Noord-Zuid	Zuid-Zuid
technocratisch	<ul style="list-style-type: none"> • beleids adviezen 	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte en universitaire projecten en programma's • beleidsadviezen 	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte projecten en programma's • technisch advies
politiek	<ul style="list-style-type: none"> • sensibilisering • rekenschap overheid (asymmetrische informatie) 	<ul style="list-style-type: none"> • beleidsdialoog • steun aan zuidelijke partners 	<ul style="list-style-type: none"> • bewustmaking, empowerment • rekenschap overheid (democratisch deficit)

Waar moeten ze naartoe volgens NHB?

	Noord-Noord	Noord-Zuid	Zuid-Zuid
technocratisch	<ul style="list-style-type: none"> • beleids adviezen 	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte en universitaire projecten en programma's • beleidsadviezen 	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte projecten en programma's • technisch advies
politiek	<ul style="list-style-type: none"> • sensibilisering • rekenschap overheid (asymmetrische informatie) 	<ul style="list-style-type: none"> • beleidsdialoog • steun aan zuidelijke partners 	<ul style="list-style-type: none"> • bewustmaking, empowerment • rekenschap overheid (democratisch deficit)

Waar moeten ze naartoe volgens NHB?

	Noord-Noord	Noord-Zuid	Zuid-Zuid
technocratisch	<ul style="list-style-type: none"> • beleids adviezen 	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte en universitaire projecten en programma's • beleidsadviezen 	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte projecten en programma's • technisch advies
	=		
politiek	<ul style="list-style-type: none"> • sensibilisering • rekenschap overheid (asymmetrische informatie) 	<ul style="list-style-type: none"> • beleidsdialoog • steun aan zuidelijke partners 	<ul style="list-style-type: none"> • bewustmaking, empowerment • rekenschap overheid (democratisch deficit)

Waar moeten ze naartoe volgens NHB?

	Noord-Noord	Noord-Zuid	Zuid-Zuid
technocratisch	<ul style="list-style-type: none"> • beleids adviezen <p style="text-align: right;">=</p>	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte en universitaire projecten en programma's • beleidsadviezen <p style="text-align: right;">↓</p>	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte projecten en programma's • technisch advies <p style="text-align: right;">↗</p>
politiek	<ul style="list-style-type: none"> • sensibilisering • rekenschap overheid (asymmetrische informatie) <p style="text-align: right;">↗</p>	<ul style="list-style-type: none"> • beleidsdialoog • steun aan zuidelijke partners 	<ul style="list-style-type: none"> • bewustmaking, empowerment • rekenschap overheid (democratisch deficit)

Waar moeten ze naartoe volgens NHB?

	Noord-Noord	Noord-Zuid	Zuid-Zuid
technocratisch	<ul style="list-style-type: none"> • beleids adviezen <p style="text-align: right;">=</p>	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte en universitaire projecten en programma's • beleidsadviezen <p style="text-align: right;">↘</p>	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte projecten en programma's • technisch advies <p style="text-align: right;">↗</p>
politiek	<ul style="list-style-type: none"> • sensibilisering • rekenschap overheid (asymmetrische informatie) <p style="text-align: right;">↗</p>	<ul style="list-style-type: none"> • beleidsdialoog • steun aan zuidelijke partners <p style="text-align: right;">↗</p>	<ul style="list-style-type: none"> • bewustmaking, empowerment • rekenschap overheid (democratisch deficit)

Waar moeten ze naartoe volgens NHB?

	Noord-Noord	Noord-Zuid	Zuid-Zuid
technocratisch	<ul style="list-style-type: none"> • beleids adviezen <p style="text-align: right;">=</p>	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte en universitaire projecten en programma's • beleidsadviezen <p style="text-align: right;">↘</p>	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte projecten en programma's • technisch advies <p style="text-align: right;">↗</p>
politiek	<ul style="list-style-type: none"> • sensibilisering • rekenschap overheid (asymmetrische informatie) <p style="text-align: right;">↗</p>	<ul style="list-style-type: none"> • beleidsdialoog • steun aan zuidelijke partners <p style="text-align: right;">↗</p>	<ul style="list-style-type: none"> • bewustmaking, empowerment • rekenschap overheid (democratisch deficit) <p style="text-align: right;">↗↗</p>

Belang van het zuiden !

	Noord-Noord	Noord-Zuid	Zuid-Zuid
technocratisch	<ul style="list-style-type: none"> • beleids adviezen 	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte en universitaire projecten en programma's • beleidsadviezen 	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte projecten en programma's • technisch advies
politiek	<ul style="list-style-type: none"> • sensibilisering • rekenschap overheid (asymmetrische informatie) 	<ul style="list-style-type: none"> • beleidsdialog • steun aan zuidelijke partners 	<ul style="list-style-type: none"> • bewustmaking, empowerment • rekenschap overheid (democratisch deficit)

Interpretatie van de nieuwe verwachtingen

- Technocratisch
  - ontwikkelingspartner in formulering, opvolging, maar ook gedeeltelijk in uitvoering (contradictorisch?)
- Politiek
  - waakhond: overheid op de vingers zien, onafhankelijke beoordeling, misbruiken aanklagen, alternatieven voorstellen
- Nieuwe hulpbenadering = harmoniemodel
  - ziet geen contradictie tussen functies, en geen zware conflicten tussen CM en overheid
  - CM ondergaat wel deze contradicties
    - financieringsbronnen verminderen
    - politieke rol is potentieel zeer bedreigend

4. Uitdagingen in de realiteit

- Externe uitdagingen
- Interne uitdagingen
- Waar de civiele maatschappij in het zuiden nood aan heeft
- Rol van noordelijke NGOs

Externe uitdagingen voor de CM

De omgeving in meeste landen is niet bevorderlijk voor nieuwe functies van CM:

1. Politieke opportuniteitsstructuur niet open
2. Participatie is donorconditionaliteit, maar donoren zijn zeer laks in opvolging
3. Donoren steunen CM niet op een aangepaste manier (vooral ouderwetse projecten)

Interne uitdagingen voor de CM

- Neo-patrimoniale overheden vindt je vooral in samenlevingen met beperkt sociaal kapitaal
- CM is dikwijls
  - zwak georganiseerd
  - weinig representatief, vaak gedreven door individuele belangen
  - intern verdeeld
  - gedomineerd door NGO's
  - afhankelijk van buitenlandse financiering

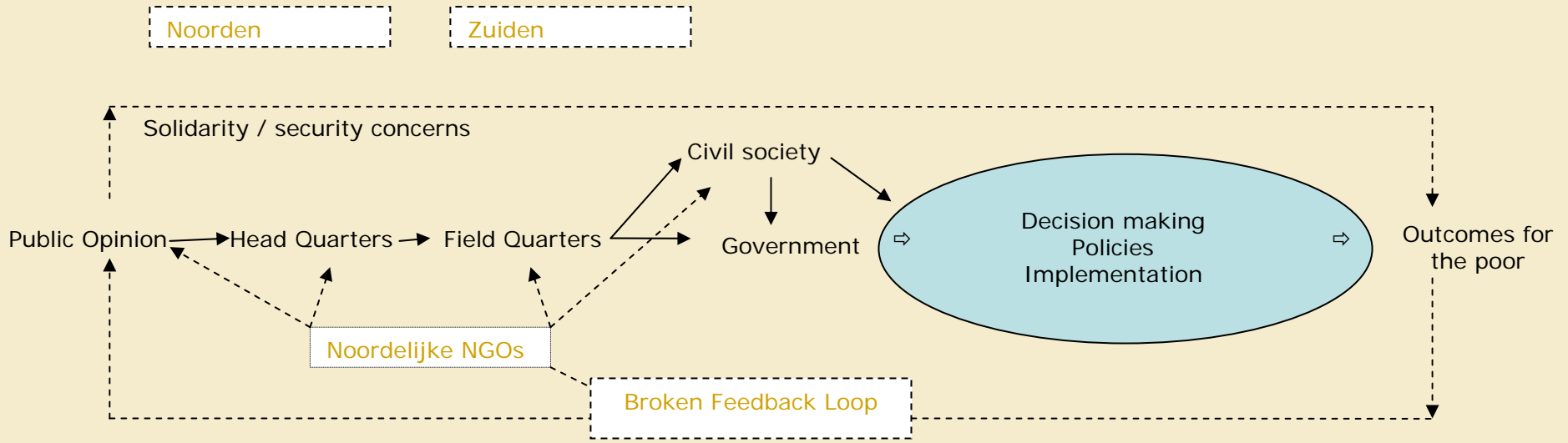
Waaraan de CM nood heeft

- donoren die politieke ruimte afdwingen
- donoren die aangepaste steun geven
  - financiering volgens principes Parijs Verklaring
  - selectief
- noordelijke NGO's die ondersteunend werken

5. De NHB als actiekader

	Noord-Noord	Noord-Zuid	Zuid-Zuid
technocratisch	<ul style="list-style-type: none"> • beleids adviezen 	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte en universitaire projecten en programma's • beleidsadviezen 	<ul style="list-style-type: none"> • armoede gerichte projecten en programma's • technisch advies
politiek	<ul style="list-style-type: none"> • sensibilisering • rekenschap overheid (asymmetrische informatie) 	<ul style="list-style-type: none"> • beleidsdialoog • steun aan zuidelijke partners 	<ul style="list-style-type: none"> • bewustmaking, empowerment • rekenschap overheid (democratisch deficit)

NHB als actiekader

6. Ter discussie

- Zijn de principes van de NHB bruikbaar/toepasbaar op NGO's (en per extensie alle indirecte actoren zoals universiteiten)?
  - civiele maatschappij loopt 1 hervorming achter!
  - is het een kwestie van fundamentele onenigheid rond de principes?
  - of is het een kwestie van institutionele belangen?

- Is verregaande initiatiefrecht van NGO's en universiteiten compatibel met de nieuwe hulpbenadering?
  - alle instrumenten verbonden aan zuidwerking moeten herbekeken worden
  - projectwerking kan, maar enkel nieuwe stijl, innovatief en vertikaal geïntegreerd in beleidscycli
    - nieuwe stijl: respecteren eigenaarschap, afstemming en harmonisatie, werken aan institutionele versterking van de civiele maatschappij in het zuiden

- Is dit het einde van de klassieke indirecte ontwikkelingshulp?
  - het einde van 'de ontwikkelingswerker' ?
  - hoever gaat de verschuiving van uitvoerend en technocratisch naar politiek en beleidsmatig werk ?

Thank you !

www.ua.ac.be/dev/bos

nadia.molenaers@ua.ac.be

